

GK 30. szám *

Gazdálkodó szervezetek egymás közötti szerződési hibás teljesítése esetén, ha a jogosult - a Ptk. 306. §-a alapján - eláll a szerződéstől, az ellenszolgáltatás (az ár, illetve a díj) visszatérítésénél időközi árváltozás ellenére is a szerződésnek megfelelően a teljesítéskor fizetett ár, illetve díj összegét kell alapul venni. A jogosult azonban a szavatossági jogának érvényesítésén kívül követelheti a hibás teljesítésből az áremelkedés következtében előállott kárának a megtérítését is.

A gazdálkodó szervezetek egymás közötti szerződéseinek is - általában lényeges kelléke az ellenszolgáltatás: az ár, illetve a díj kikötése (GK 19. számú állásfoglalás). A szerződéses kötelezettségek teljesítése ennek alapján történik. A jelenlegi gazdasági körülmények, a világpiaci ármozgások és azok belső kihatásai folytán azonban az árak a szerződés megkötését, illetve teljesítését követően is változhatnak, ami problémákat vet fel azokban az esetekben, amikor a szerződés teljesítésével nem zárul le végleg a felek között létesített jogviszony, utólagos események (így a felelősségi rendszer funkcióba lépése) visszahatnak a már fogamatba ment jogügyletekre, azok rendszerinti hatásait feloldják.

Ez történik a hibás teljesítés esetén is. A Ptk. 306. §-a szerint érvényesíthető szavatossági igények keretében - ha ennek törvényi előfeltételei fennállnak - a jogosult elállhat a szerződéstől és ennek folytán követelheti az ellenszolgáltatás visszatérítését. Ezzel kapcsolatban merült fel a kérdés, hogy az időközi árváltozás hogyan hat ki ennek a követelésnek az összecszerűségére.

A Ptk. több rendelkezésében kifejezésre jutott jogelvből [201. § (2) bek., 319. § (3) bek.] az az értelmezés következik, hogy a szavatossági jog érvényesítésén alapuló követelés tekintetében - bármelyik árformában - a szerződésnek megfelelően a teljesítéskor fizetett, vagyis a szolgáltatásért kapott ellenszolgáltatás (ár, illetve díj) összegét kell alapul venni.

Ugyanakkor azonban figyelemmel kell lenni arra, hogy - a Ptk. 310. §-a szerint - a jogosult a szavatossági jogainak érvényesítésén kívül a hibás teljesítésből eredő kárának megtérítését is követelheti. A szerződésszegő fél ugyanis kártérítési felelősséggel is tartozik, kivéve ha bizonyítja, hogy a szerződés teljesítése érdekében úgy járt el, ahogy az gazdálkodó szervezettől az adott helyzetben általában elvárható [7/1978. (II. 1.) MT sz. r. 18. § (1) bek., 41. § (1) bek.].

Ha tehát a hibás teljesítés miatt a megrendelő jogszerűen elállt a szerződéstől és a vételárát részére vissza kell téríteni, ez azt az összeget jelenti, amelyet a teljesítéskor ténylegesen kifizetett. A szerződés tárgyának újabb beszerzése tekintetében azonban az ellenszolgáltatás (vételár) időközben bekövetkezett emelkedéséből eredő különbözet folytán nála kár keletkezik, amit számára - a szerződésszegő gazdálkodó szervezet fokozott felelőssége alapján - meg kell téríteni.

A szerződéstől való elállás esetén a hibásan teljesítő fél fizetési kötelezettsége tehát két tételből tevődik össze: az eredetileg kifizetett és visszajáró vételárból, valamint a szóban forgó termék árának emelkedése folytán keletkezett árkülönbözetből mint kártérítésből.

* Az állásfoglalást a Kúria Polgári Kollégiuma az 1/2014. PJE határozat értelmében az új Ptk. alkalmazása körében is megfelelően irányadónak tartja.